

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı
Tarih: **12 Mart 2026**

Sayı: **17667**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

42112

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim YUMAKLI tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Zeynel Emre
İstanbul Milletvekili

2025 yılında tarım sektöründe yaklaşık yüzde 8,8'lik daralma yaşanırken, aynı dönemde gıda fiyatlarında sert artışlar görülmesi, Türkiye'de tarımsal üretim ile tüketici fiyatları arasındaki yapısal kopuşu açık biçimde ortaya koymaktadır. Son 24 yılın en sert tarımsal küçülmesine işaret eden bu tablo, yalnızca iklim koşullarıyla açıklanamayacak kadar derin bir üretim, planlama ve piyasa yönetimi sorununa işaret etmektedir. Tarım sektöründe yaşanan daralmanın bir başka sonucunu enflasyon verilerinde görmek mümkündür: 2026'nın Ocak ayında gıda enflasyonu aylık %6,59'a, yıllık %31,69'a yükselmiş, Şubat ayında ise aylık %6,89'a, yıllık %36,44'e çıkmış durumdadır. Başka bir ifadeyle, gıda fiyatları yılın sadece ilk iki ayında kümülatif yaklaşık %13,93 artmıştır.

Öte yandan, 5488 sayılı Tarım Kanunu, tarımsal desteklerin gayrisafi millî hasılanın en az yüzde 1'i düzeyinde olması açıkça hükme bağlanmasına rağmen uzun yıllardır tarımsal destekler bu yasal sınırın altında kalmakta; yüksek girdi maliyetleri, finansman baskısı ve üretimde yaşanan daralma karşısında çiftçi yeterince desteklenmemektedir. Kanunun emredici hükmüne rağmen desteklerin sürekli olarak yüzde 1'in altında tutulması, tarım sektörünün güçlendirilmesi yerine üreticinin mali yüklerle baş başa bırakıldığı yönünde ciddi soru işaretleri doğurmaktadır.

Ayrıca Türkiye, tarım sektöründe yaşanan bu zorluklara rağmen "işlenen tarım alanları" da azalmaya devam etmektedir. 2002'de 26,6 milyon hektar iken şu an 24 milyon hektara düşmüş; AK Parti iktidarı döneminde yaklaşık 2,6 milyon hektar tarım arazisi üretim dışına çıkmıştır. Hal böyleyken Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na bağlı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün (MAPEG) 317. ihale grubu kapsamında Türkiye genelinde 485 maden sahasını ihaleye çıkardığı; ihaleye çıkarılan söz konusu alanın 166.319 hektarlık bölümünün "orman, tarım arazisi, mera ve su havzası" olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda;

1. 2025 yılında tarım sektöründe yaşanan yüzde 8,8'lik daralma ve bitkisel üretimdeki düşüşler dikkate alındığında, Bakanlığınız 2026 yılı için tarımsal üretim krizinin bertaraf edilmesine yönelik hangi somut hedef ve programları uygulamaya almıştır?
2. 2026 üretim yılı için Bakanlığınızın buğday, arpa, mısır, ayçiçeği, baklagiller, yem bitkileri, meyve ve sebze üretimine ilişkin ürün bazlı üretim projeksiyonları nelerdir?
3. 2024 yılında GSYH cari fiyatlarla 43 trilyon 410 milyar 514 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesine göre 2025 yılı tarımsal desteklerinin en az 434 milyar 105 milyon TL olması gerekirken, Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre 2025 yılı tarımsal destek bütçesi ilave zirai don ödeneğiyle birlikte sadece 158,55 milyar TL olmuştur. Kanunun öngördüğü düzeyin altında kalan bu fark neden çiftçiye ödenmemiştir?

4. 2025 yılında GSYH cari fiyatlarla 63 trilyon 20 milyar 906 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Buna göre aynı kanun uyarınca 2026 yılı tarımsal destek tutarının en az 630 milyar 209 milyon TL olması gerekmektedir. Buna karşın Bakanlık kaynaklarında 2026 yılı için 168 milyar TL tarımsal destek ayrıldığı ifade edilmektedir. Bu doğru mudur? 2026 yılı için öngörülen kesin tarımsal destek tutarı nedir?
5. TÜİK verilerine göre 2025 yılında tarım sektörü yüzde 8,8 daralmıştır. Bu daralma karşısında, 2025 sonu itibarıyla çiftçilerin bankalara ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan toplam borcu ne kadardır? Bu borçların ne kadarı işletme kredisi, ne kadarı yatırım kredisi, ne kadarı takibe düşmüş alacaklardan oluşmaktadır? 2026 yılında çiftçilerin kredi borçları için yeni bir faiz desteği, erteleme veya yapılandırma programı uygulanacak mıdır?
6. Son 5 yıllık dönem itibarıyla; Türkiye genelinde tarım dışı amaçla kullanım izni verilen tarım arazisi miktarı toplam kaç hektardır? Bu alanların il bazında dağılımı nedir? Bu izinlerin kaç enerji, sanayi, turizm, konut, ulaşım ve madencilik amaçlıdır?
7. Son 5 yıllık dönem itibarıyla; madencilik faaliyetleri için tarım arazilerinde yapılan başvuru sayısı kaçtır? Bunların kaç uygun bulunmuş, kaç reddedilmiştir? İzin verilen toplam alan kaç hektardır? Bu alanların ne kadarı tarım arazisi içinde kalmaktadır?
8. Bakanlığınız, tarım arazilerini koruma yükümlülüğü ile madencilik faaliyetlerini genişleten kamu politikaları arasındaki açık çelişkiyi gidermek için; tarım arazilerinin, zeytinliklerin, mera alanlarının ve sulama alanlarının madencilik vb amaçlarla tarım dışı alanlara dönüşmesini önlemek amacıyla ne tür tedbirler almaktadır? Bu çerçevede yeni yasal veya idari düzenlemeler hazırlamakta mıdır?